

Metodika monitoringu zájmových druhů ptáků na území NP, CHKO a PO – metodická skupina čejka chocholatá

autor: Jan Havlíček

verze 2018.1

Forma odevzdávání výsledků:

Zpracovatel odevzdává výsledky v podobě závěrečné zprávy elektronickou cestou. Všechny údaje z průzkumu musí být zadány v Nálezové databázi ochrany přírody spravované AOPK ČR (NDOP) dostupné na Portálu Informačního systému ochrany přírody (<http://portal.nature.cz>), buď přímo, nebo pomocí hromadného importu (import provádí AOPK ČR pouze z korektně vyplněné tabulky podle dodaného vzoru). Pro vstup do NDOP je zpracovateli garantem přiděleno přihlašovací jméno a heslo. Zapsané výsledky součástí přístupné všem orgánům ochrany přírody pro další využití.

Data budou odevzdávána pod zdrojem:

Autor - jméno zpracovatele, rok, typ zdroje – terénní šetření, název práce – Mapování zájmových druhů ptáků na území NP, CHKO a PO: – *Název lokality* – MS čejka (např.: Novák Jan, 2021, terénní šetření, Mapování zájmových druhů ptáků na území NP, CHKO a PO: Třeboňsko – MS čejka)

1. Záznam v aplikaci NDOP

Záznam má podobu jednoduchého faunistického záznamu s přesně lokalizovaným místem nálezu pomocí polygonového zákresu zmapované oblasti. Záznam dále obsahuje základní faunistické údaje: datum nálezu, autora nálezu, druh, počet jedinců, metodu a nejvyšší zaznamenanou kategorii průkaznosti hnízdění a další podrobnosti nálezu. Záznam může být doplněn fotografií druhu a lokality.

- při zadávání pomocí mobilní aplikace BioLog budou povinně garantovi oznámeny identifikační údaje nálezů, nebo vycházek a budou dodány zákresy lokalit ve formě standardně strukturovaných vektorových dat (název nákresů je 100% shodný s názvy lokalizací v aplikaci BioLog).
- pokud nebude na některé z lokalit ani při jedné z kontrol zaznamenán žádný jedinec z povinně zaznamenaných druhů, bude alespoň z jedné kontroly vložen záznam jiného (např. běžného) druhu, nebo negativní záznam čejky chocholaté (v NDOP se u záznamu musí zaškrtnout políčko „ne“ vedle nálezu).
- Každá lokalita má svůj unikátní název.

2. Závěrečná zpráva

Titulní stránka závěrečné zprávy s hrubým shrnutím výsledků (zvláště pro každé mapovací pole – např. do odstavců).

Tabulka závěrečné zprávy: tabulka je přílohou této metodiky.

Hlavní cíle průzkumu:

- získat aktuální údaje o rozšíření čejky chocholaté a dalších druhů bahňáků na území PO, VZCHÚ, resp. ČR
- zjištění biotopových nároků cílových druhů
- zjištění pokud možno kompletního druhového spektra a početnosti ostatních druhů obývajících biotopy vhodné pro cílový druh, na zkoumaných lokalitách a ve zkoumaném poli
- zjištění a popis faktorů s negativními dopady na populace jednotlivých druhů

Metoda provádění průzkumu:

Výběr lokality

Čejka chocholatá osidluje především podmáčená stanoviště, jako jsou podmáčené louky (ideálně s řídkou a nižší vegetací), mokřiny v polích (deprese v oraništích, ozimech nebo jařinách), dna vypuštěných rybníků a jejich okraje přecházející do lučních porostů.

Metoda monitoringu

Monitoring bude prováděn u plošně malých lokalit z míst s dostatečným výhledem (vyvýšeniny, okraje polí, silnice a cesty) a v dostatečné vzdálenosti aby nedocházelo k vyrušování ptáků (možno i z automobilu). U rozsáhlejších ploch, které není možné promapovat touto metodou lze mapovat během pochůzky po okraji lokality, nebo systematického procházení lokality. Sledování se provádí dalekohledem s dostatečným zvětšením po dostatečně dlouhou dobu, během níž **jsou povinně sčítáni všichni jedinci všech druhů bahňáků, ZCHD ptáků, druhů přílohy I směrnice o ptácích** a popř. dalších druhů ptáků. Lze také udělat kompletní seznam všech druhů ptáků – v tom případě se u nálezů jako metoda sběru vybere položka „kompletní seznam“, nebo se tato skutečnost oznámí odbornému garantovi, který zajistí úpravu nálezových údajů pro další vyhodnocení. U bahňáků a ochránářsky významných druhů bude ideálně zaznamenána jejich vazba na lokalitu (např. jakou část lokality využívají – přesná lokalizace nálezu v případě rozsáhlejších lokalit), chování a kategorie průkaznosti hnízdění, ohrožení lokality (v případě přímého ohrožení hnízdění zemědělskými pracemi je vhodná okamžitá domluva s uživatelem pozemku a oznámení RP AOPK) atd. Detailní popis (umístění v rámci lokality, podrobný popis biotopu) bude proveden u nalezených hnízd (nález hnízda, či pozorování inkubujících jedinců). U lokalit, kde nebyli ani po dostatečně dlouhé době zaznamenáni žádní jedinci

cílových druhů, či tam, kde nelze všechny ptáky sečíst (skrytí ve vegetaci apod.) lze ptáky vyplašit opatrným přiblížením se k lokalitě, nebo jejím obcházením a sčítáním vyplašených jedinců. Pro potvrzení negativní kontroly na lokalitách vhodných pro bakasinu otavní lze využít provokace nahrávkou (použití provokace se zaznamená do tabulky závěrečné zprávy a u jedinců zjištěných až na základě provokace bude tato skutečnost uvedena – např. v poznámce). Cílové druhy je možno vyhledávat po celý den, je však vhodné se vyhnout dešti, silnému větru, či příliš teplému počasí během odpoledních hodin.

Termín, počet návštěv a rozsah monitoringu

Monitoring bude proveden na co největším počtu lokalit v rámci daného pole (uvnitř hranic NP, CHKO a PO), nejméně na 5–10 lokalitách (dle rozlohy a rozmístění vhodných biotopů). Na každé lokalitě proběhnou kontroly ve 3 termínech (v případě negativního nálezu během 1. a 2. termínu není na lokalitě potřeba provádět kontrolu ve 3. termínu, pokud ale tato není příhodná pro migrující ptáky). Ve vyšších polohách lze termíny mírně posunout. Ideálním časem jsou brzké ranní, nebo i podvečerní hodiny.

1. termín (období obsazování hnízdišť): 15. 3. – 10. 4.

2. termín (období líhnutí mláďat): 20. 4. – 15. 5.

3. termín (období vodění mláďat a náhradního hnízdění): 1. 6. – 20. 6.

Změna termínu, počtu návštěv a rozsahu monitoringu, popř. i další odůvodněné změny oproti metodice jsou možné na základě schválení garantem sledování stavu ptáků.

Zdroj:

Zámečník V., Kubelka V., Šálek M. E. 2017: Mapování hnízdišť čejky chocholaté (*Vanellus vanellus*) pokračuje i v roce 2017. <https://www.cso.cz/cejka.html>

Havlíček J. 2018: Metodika monitoringu zájmových druhů ptáků na území NP, CHKO a PO – metodická skupina břehouš (břehouš černoocasý, bekasina otavní, koliha velká), verze 2018.1. Dep. AOPK ČR, Praha, 3 pp.